

Digueu per què

Els conjunts *a què, en què i de què*, són normals i correctes en oracions com *Vet aquí el llibre a què es referien. Són els arguments en què es basa i No sé de què es queixa*. Representen la coincidència d'una preposició i un relatiu fort (els dos primers exemples) o un pronom interrogatiu (el tercer).

Aquests mateixos conjunts, en canvi, no es consideren correctes en construccions com *Contribueixen «a què» hi hagi mala maror, S'entossuïeix «en què» el vagis a veure, S'estranya «de què» no diguin res*, en les quals el mot accentuat *què* no és altre que la conjunció copulativa *que*, mot en realitat àton o feble però pronunciat com si fos fort o tònic a causa de la coincidència d'un altre mot àton, la preposició contigua, la qual, preceptivament, hauria d'haver caigut o abdicat. Això és, si més no, el que fins ara hom explicava quan calia combatre la infracció de la norma que prescriu la caiguda de la preposició davant el terme conjuntiu *que*: hom afirmava que si en aquests casos aquesta conjunció era pronunciat com un mot fort era a causa de la repugnància instintiva del parlant a pronunciar dos monosíl·labs àtons consecutius.

Però el cas és que avui ja hi ha molts parlants que no senten cap mena de repugnància a pronunciar com a mots àtons dos monosíl·labs consecutius, i així, els conjunts *a què, en què i de què*, fins i tot en els casos en què —com hem dit a l'inici d'aquest comentari— són ben correctes, així com els altres conjunts *amb què i per què*, i fins la mateixa conjunció *perquè*, són pronunciat *a que, en que, de que*, etc., amb el mot *que* feble, és a dir, amb el mateix so que té en l'oració *Diuen que no*.

Una oració com *Ho faig perquè em ve de gust* és gairebé pronunciada *Ho faig «par can» em ve de gust*.

L'efecte que fa és lamentable. Ens diuen que hi ha locutors o presentadors de televisió que ho fan sistemàticament però, és clar, de certes calamitats humanes es pot esperar tot. Si han jurat solemnement que tola la vida parlaran malament el català no cal pas que hi insistim. Cal convenir, però, que no són pas els únics a incórrer en aquest vici tan deplorable, i algunes converses recents amb persones cultes de llenguatge més aviat acurat ens han causat estupefacció. Els vicis s'encomanen més que les virtuts. És per això que hem pensat que potser si què valia la pena de fer aquest comentari.

Albert Jané